

Ustanavljanje temeljnih skupnosti

V teh dneh poteka široka javna razprava o ustanavljanju temeljnih skupnosti za železniški in luški promet. Kako poteka ta akcija v Ljubljani, nam je povedal predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev temeljne skupnosti prometnega središča Ljubljana tovariš Stjepan Lasan:

neprimerno večji. So namreč določene stvari, ki se bodo reševale lažje v regijah. Potrebe Ljubljane so na primer drugačne kot v Celjskem ali mariborskem prometnem središču, ker je tudi struktura gospodarstva, največjega porabnika teh prometnih storitev, v posameznih središčih različna.

Akcija ustanavljanja temeljne skupnosti na ljubljanskem prometnem področju poteka zadovoljivo. V nekaterih občinah je sicer čutiti še premajhen vpliv in angažiranost družbenopolitičnih organizacij pri tej akciji. Kljub temu smo v stikih že z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in organi na območju ljubljanskih občin in mest in pričakujemo, da bodo v vrste iniciativnih odborov delegirali svoje člane, ki bodo aktivno sodelovali v tej akciji, saj bomo prav preko njih tudi lažje navezali tesnejše stike s krajevnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela. Zavedamo se namreč, da bomo imeli prav gotovo največje težave pri pridobivanju delegatov iz krajevnih skupnosti, medtem ko so nam neka-

tere organizacije združenega dela že predlagale svoje delegate. Ob tem pa moramo upoštevati dejstvo, da najbrž z vsemi organizacijami niti ne bomo mogli vzpostaviti stikov saj je samo na območju mesta Ljubljane preko 400 organizacij. Temeljna skupnost bo organizirana tako, da bodo po posameznih občinskih območjih imenovane osnovne konference. Nosilke osnovnih konferenc bodo posamezne organizacije združenega dela, ki imajo največ udeležbe v prometu na tistem območju in te naj bi bile zadolžene za njihovo dokončno oblikovanje. Vsaka delegatska baza pa bo potem izvolila delegate v temeljno skupnost.

Moram reči, da sem bil v začetku naše akcije precej skeptičen, vendar se v zadnjem času stvari bistveno spreminjajo. V akcijskih odborih imamo namreč ljudi, ki so se osebno zavzeli za to in tako sem prepričan, da bo naša akcija do postavljenega roka, to je 15. julija, zaključena in podpisan samoupravni sporazum o ustanovitvi temeljne skupnosti za železniški in luški promet prometnega središča Ljubljana.

Brez dvoma bo potrebnih še precej naporov, da bo akcija stekla po zastavljenem programu.

M. Breznikar

Težavno usklajevanje

Kot smo najavili že v zadnji številki Dogovorov, so bili dani ob koncu preteklega meseca v javno razpravo aneksi k samoupravnim sporazumom o temeljnih planih družbenih dejavnosti za leto 1978 v Ljubljani. K predlogom aneksov je za javno razpravo bilo predloženo tudi gradivo samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom ter samoupravni sporazum o financiranju komunalnih dejavnosti v Ljubljani, ker bo s 1. julijem letos prenehal dosednji način financiranja.

Javna razprava bo potekala trideset dni v delavskih svetih organizacij združenega dela ter svetih krajevnih skupnosti; nosilci razprave pa so predvsem novoizvoljeni delegati v delegacijah za področje samoupravnih interesnih skupnosti.

V obrazložitvi MK SZDL in Mestnega sveta ZSSLjubljana h gradivu za javno razpravo je moč ugotoviti, da prihajamo v Ljubljani dokaj pozno v javno razpravo. Razlogov za to je več. V republiki še ni bil sprejet zakon o družbenoekonomskih osnovah svobodne menjave dela s katerim bi se moral spremeniti dosednji način samoupravnega dogovarjanja v družbenih dejavnostih. Zato je bil sprejet zakon o začasnem financiranju do konca aprila 1978.

Občinske samoupravne interesne skupnosti so sicer pravočasno izdelale anekse samoupravnih sporazumov, niso pa bili še pripravljani aneksi republiških skupnosti, ki opredeljujejo solidarnost za enotne programe družbenih dejavnosti v republiki. Ob horizontalnem usklajevanju med občinskimi skupnostmi in v mestu se je pokazalo, da so obveznosti Ljubljane takšne, da se na podlagi danih možnosti ni mogoče uskladiti in pravočasno pripraviti anekse samoupravnih sporazumov.

Zato je bil tudi podaljšan zakon o začasnem financiranju družbenih dejavnosti do konca junija.

Kljub temu, da je bilo tudi nadaljnje usklajevanje zelo težavno in bo zahtevalo nekatere

dodatne spremembe programov, je bilo uspešno, saj so IS občin in mesta ugotovili, da so aneksi usklajeni s srednjeročnim programom in so podani vsi pogoji za javno razpravo in sprejem aneksov samoupravnih sporazumov o osnovah planov družbenih dejavnosti za letošnje leto.

Tako poteka v teh dneh tudi v naši občini široka javna razprava o omenjenem gradivu, ki je zanimivo tudi zato, ker zajema tudi poročila o izvrševanju programa posameznih samoupravnih interesnih skupnosti v preteklem letu. Ob tem lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je bil velik del v preteklem letu zastavljenih nalog na vseh področjih dokaj uspešno realiziran.

Nedvomno pa so tudi zastavljeni programi za letošnje leto takšni, da nam ob nadaljnjem uspešnem razvijanju delegatskega sistema in delu samoupravnih interesnih skupnosti zagotavljajo uspešno delo in nadaljnji razvoj na tem področju.

ab

dopisujte v dogovore

Ljubljana,
Prešernova 26
p. p. 191

Kvalifikacijska in izobrazbena struktura

Glede na potrebe po nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcih v ljubljanskem gospodarstvu, prihajajo pretežno le-ti v Ljubljano iz drugih republik. V letu 1974 je bilo med delavci 60% nekvalificiranih in 13% polkvalificiranih ter razmeroma visok odstotek – 15% kvalificiranih. Ti delavci imajo večinoma nepopolno ali popolno osemletko. 5% jih je doseglo srednješolsko, 0,6% pa visokošolsko izobrazbo. Tudi primerjava s stanjem na novo zaposlenih v letu 1977, ki jih je evidentirala SIS za zaposlovanje v Ljubljani, kaže na skoraj povsem nespremenjeno procentualno zastopnost nekvalificiranih in polkvalificiranih.

Po nekajletnem bivanju pri nas se stanje dokaj spremeni: občutno upada delež nekvalificiranih na račun polkvalificiranih, kvalificiranih in celo visokokvalificiranih (polkvalifi-

ciranih ob prihodu 13%, kasneje 29%, kvalificiranih ob prihodu 15%, kasneje 26%, visokokvalificiranih ob prihodu 1%, kasneje 6%). Iz tega lahko zaključimo, da vladajo znotraj mnogih OZD pozitivni trendi v smeri boljše strokovne usposobitve delavcev, da pa je tudi v delavcih samih dovolj ambicij, volje in vztrajnosti, da se v priučevanje in študij za kvalifikacijo vključijo in da svoj cilj tudi dosežejo. Kot manj ugodno dejstvo, ki delno razvrednoti gornjo navedbo, naj navedemo, da so polkvalifikacije v 20% primerov le interne značaja, veljavne samo v delovni organizaciji, kjer je bila pridobljena. To kaže na interes delovne organizacije, da usposobi nekvalificiranega delavca za specifično delovno operacijo, ne pa tudi skrb te delovne organizacije za vsesplošno boljše strokovno usposobitev delavca, kar bi

mu odprlo pot do boljšega kruha tudi v primeru zamenjave delovnega mesta.

Omeniti je tudi, da med sezonskimi delavci le redko zasledimo pridobitev kakršnekoli polkvalifikacije.

Med panogami gospodarskih dejavnosti, kjer se delavci iz drugih republik najintenzivneje zaposlujejo, visoko odstotata gradbeništvo s 45% in industrija s 30%, sledi komunalna z 9%, nato trgovina in gostinstvo z 8%, promet z 1% itd. Podatki veljajo za leto 1974, vendar tudi podatki iz leta 1977, ki jih navaja Samoupravna skupnost za zaposlovanje v Ljubljani, nudijo enak razpored, dasiravno ni navedena procentualna zastopanost v posameznih panogah. Ti podatki govorijo tudi o dokaj visoki stopnji (odstotek ni naveden) zaposlenosti žena v zdravstvu, zlasti kot strež-

niški kader v bolnicah. Omeniti je treba, da je to delo čisto hudo naporno zlasti sprčo nočnih turnusov dela in dela v sobotah in nedeljah, zato je fluktuacija na tem področju precejšnja, tako nam vsaj zagotavljajo zdravstveni delavci. Ob dejstvu, da so med delavkami, zaposlenimi v tej panogi, ne le samska dekleta temveč tudi žene z otroki, je zapuščenje tovrstnega dela razumljivo, verjetno so pa odločilnejši za menjanje zaposlitve nizki osebni dohodki, ki so za zdravstvo nasploh značilni. Ko že govorimo o fluktuaciji, naj podčrtamo to, da fluktuacija na delovnem mestu ne predstavlja v odnosu do slovenskih delavcev bistvenega odstopanja. Najčesteje jo zasledimo med gradbenimi in komunalnimi delavci. Sklepamo, da so glavni motivi zanj nizki osebni dohodek in težki pogoji dela. Večja je med kvali-

ficiranimi delavci kot med ostalimi.

Največ delavcev iz BiH

Dotok delavcev je največji iz republike Bosne in Hercegovine, saj jih je bilo v letu 1974 v Ljubljani kar 46%. Tem slede delavci iz Hrvaške s 34%, ostalih 20% pa je največ iz Srbije in v skromnem obsegu iz drugih jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin. V letu 1977 se je odstotek delavcev iz BiH še znatno okrepil, saj znaša po podatkih SSZ v Ljubljani 66%, 12% iz Hrvaške, 17% pa iz Srbije. Zanimiva je ugotovitev, da delovne organizacije najraje zaposlujejo delavce iz BiH. Iz zahtevkov, ki jih naslavljajo OZD na Samoupravno skupnost za zaposlovanje glede pridobitve delavcev, je to dobro razvidno. Utemeljitev: tradicija iskanja delav-

Hišna samouprava v občini

Samoupravna stanovanjska skupnost Ljubljana Center ima v smislu zakona v upravljanju 889 stanovanjsko-poslovnih zgradb. Od teh po naših podatkih v 753 zgradbah deluje hišna samouprava, v sedemnajstih je postavljena z odločbo začasna uprava, v ostalih stodevetnajstih zgradbah pa hišna samouprava ni zaživel. Če analiziramo teh 119 zgradb, ugotavljamo, da so to predvsem manjše zgradbe z dvemi ali tremi stanovanjskimi enotami ali pa zgradbe, v katerih iz kadrovskega vzroka stanovanjci ne morejo formirati hišne samouprave. Samo nekaj je takih primerov v naši občini, da imajo stanovanjci možnosti oblikovati svojo hišno samoupravo, pa tega iz različnih vzrokov ne želijo. Torej lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je v občini Center hišna samouprava v visokem odstotku zaživel in aktivno deluje, saj se ukvarja poleg problematike s področja gospodarjenja s hišo tudi z vrsto drugih nalog, kot so družbeno samozaščita, sosedska pomoč in drugo.

Zakon o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lasti, katerega smo objavili v posebnem gradivu »Pomoč hišnim svetom«, septembra 1976, določa pravice in dolžnosti stanovanjcev in hišnih svetov pri upravljanju in gospodarjenju s stanovanjskimi hišami in s sredstvi stanovanjskih hiš na samoupravni osnovi. Tudi Zakon o stanarinih že po svoji vsebini okvirno določa, katere obveznosti se pokrivajo iz stanarin. Skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti pa v okviru svojega finančnega načrta vsako leto na osnovi delitve stanarin in najemnin zagotavlja sredstva za te namene in s tem določa višino sredstev za pokritje posameznih obveznosti (investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje, preventivno investicijsko vzdrževanje in drugo).

Samoupravne stanovanjske skupnosti v Ljubljani so organizirane tako, da so poverile in s pogodbo dogovorile strokovna dela delovni organizaciji Staninvest, ki

opravlja storitve za stanovanjsko skupnost.

Inkaso

Stanarina z vsemi prispevki se zbira na računu stanovanjske skupnosti, čeprav Staninvest vrši strokovna opravila po pogodbi za stanovanjsko skupnost.

Šele po delitvi stanarine na osnovi sklepa Skupščine stanovanjske skupnosti se del sredstev prenakaže hišnim svetom na njihove žiro račune, odnosno na njihove konte na skupnem računu hišnih svetov pri stanovanjski skupnosti. Stanarina s prispevki se zbira na sledeče načine:

– stanarino pobira inkasant Staninvesta na osnovi inkaso listkov,

– stanarino pobira hišni svet, tudi na osnovi inkaso listkov, ki mu jih posreduje Staninvest,

– stanovalec sam nakaže svoje obveznosti po banki ali pošti,

– stanovalec plača obveznosti na blagajni Staninvesta ali

– stanovalec nakazilo svojih obveznosti poveri svoji poslovni banki.

Menimo, da bi se lahko na osnovi enotnega poslovanja in discipliniranosti uredile mnoge težave, ki so danes v zvezi z inkasom.

Gospodarjenje s sredstvi hiše

Pristojnost gospodarjenja s stanovanjsko hišo ima zbor stanovanjcev hiše, oziroma hišni svet v zvezi s sredstvi tekočega vzdrževanja, preventivnega investicijskega vzdrževanja, obratovanja in zbiranjem ter gospodarjenjem sredstev individualne in skupne komunalne potrošnje. Zbor stanovanjcev hiše odnosno hišni svet kot njegov izvršilni organ lahko poveri storitve v zvezi z navedenim gospodarjenjem delovni organizaciji, ki je specializirana za to ali pa v celoti ureja te zadeve hišni svet sam v imenu zbora stanovanjcev. Prav tako imajo hišni sveti glede na način gospodarjenja s sredstvi

možnost, da lahko odprejo svoje lastne žiro račune pri SDK ali pa imajo sredstva naložena na skupnem računu hišnih svetov pri stanovanjski skupnosti.

Ker hišni sveti oz. stanovanjci razpolagajo in gospodarijo s sredstvi, ki izhajajo iz stanarin za družbeno stanovanje so zato le-ti uporabniki družbenih sredstev. Po določilih zakona o knjigovodstvu (Ur. l. SFRJ 58/76, in 8/77) so kot uporabniki družbenih sredstev zavezanci za vodenje knjigovodstva po kontnem planu za uporabnike družbenih sredstev.

Na osnovi 7. člena zakona o knjigovodstvu, kot že rečeno, lahko zbor stanovanjcev preko hišnega sveta poveri vodenje knjigovodstva za to usposobljeni delovni organizaciji ali določeni osebi.

Za izvajanje nalog na tem področju je Staninvest poslal vsem hišnim svetom ponudbe za podpis pogodbe za finančno administrativne storitve. Tako pogodbo je v naši občini podpisalo do konca aprila letos 444 hišnih svetov.

Hišni sveti imajo glede na način gospodarjenja s sredstvi možnost, da lahko odprejo svoje lastne žiro račune pri SDK ali pa imajo sredstva na-

ložena na skupnem računu. Po podatkih SDK ima v naši občini odprt svoj žiro račun 115 hišnih svetov. Ponudbe za podpis pogodb, ki jih je poslal hišnim svetom Staninvest veljajo predvsem za hišne svete, ki imajo sredstva naložena na skupnem žiro računu hišnih svetov pri stanovanjski skupnosti. V kolikor pa so se stanovanjci teh hiš odločili, da pogodbe ne podpisujejo, morajo odpreti lastni žiro račun in o tem pisмено obvestiti samoupravno stanovanjsko skupnost, kakor tudi Staninvest, da jim bomo lahko tekoče prenakazovali njihova sredstva na njihove žiro račune.

Postopek za odprtje lastnega žiro računa hišnega sveta pri SDK

Hišni svet mora posredovati svojo vlogo na SDK pravni službi ki ima sedež na Cankarjevi 18. Vlogi priloži akt o konstituiranju hišnega sveta v smislu določb 11., 13. in 14. člena zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lasti. Na podlagi svoje vloge prejme hišni svet pri SDK podpisni karton, ki ga nato hišni svet izpolni. Na osnovi vse te dokumentacije SDK odpre hišnemu svetu žiro račun.

V primeru, da se hišni svet oz. stanovanjci hiše ne odločijo niti za odprtje svojega žiro računa pri SDK niti za podpis pogodbe s Staninvestom, bo le-ta prenehal v takih hišah z inkasom obratovanja hiše in s plačevanjem vseh obveznosti hišnega sveta iz naslova obratovanja, kakor tudi iz naslova tekočega vzdrževanja dobaviteljem. Posledice, ki bodo sledile navedenemu, bodo precej neprijetne za stanovanjce, saj bodo sredstva obratovanja morali pobirati stanovanjci sami in sami skrbeti za poravnave obveznosti kot so plačevanje računov za snazilko, elektriko, dimnikarske storitve, čistilna sredstva in drugo. Tudi sredstva tekočega vzdrževanja, ki bodo sicer res ostala rezervirana za tak hišni svet, vendar njihovo koriščenje ne bo možno in hišni svet svojih obveznosti iz naslova

tekočega vzdrževanja ne bo mogel poravnati, dokler se ne bodo stanovanjci odločili o načinu svojega poslovanja.

Dolžni smo opozoriti hišne svete, da tudi zanje veljajo določila zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev (Ur. l. SFRJ 60/75) in jih prav tako zadenejo sankcije, ki so navedene v tem zakonu. Hišni svet je tudi zavezanec, da po zakonu o knjigo-

vodstvu (Ur. l. SFRJ 42/77) predlaga SDK periodične in zaključne račune in veljajo zanje tudi vsi predpisi, ki izhajajo iz tega zakona.

Iz vsega navedenega priporočamo tako zborom stanovanjcev takih hiš, ki svojega poslovanja še nimajo zakonito urejenega, kot zborom stanovanjcev krajevnih skupnosti, kot pristojnim organom, da te zadeve obravnavajo, saj smo tudi s posebnim dopisom opozorili vse hišne svete, ki zadev nimajo urejenih, da bo Staninvest z naslednjim mesecem prenehal opravljati tovrstno delo v tistih hišah, kjer ne bo imel sklenjene pogodbe s HS.

Prihodnjič nekaj več o tehniki vodenja finančnega poslovanja hišnih svetov, prav tako pa bomo v eni od naslednjih izdaj Dogovorov pričeli objavljati v nadaljevanjih zgodovino dosedanjega delovanja na področju stanovanjskega gospodarstva v povojnem obdobju, in smernice za nadaljnji razvoj na tem področju, do česar je tudi kongres ZK Slovenije zavzel svoja stališča in jih opredelil v Resoluciji.

S. O.

cev v BiH je že dolgotrajna; skupnosti oziroma zavodi za zaposlovanje v BiH dobro delujejo in se uspešno povezujejo tako s tovrstno ljubljansko kot tudi z drugimi slovenskimi ustanovami. Podatek je nedvomno pomemben tudi kot izhodišče za oblikovanje politike na področju kulturnega življenja delavcev iz drugih republik v Ljubljani, pri čemer bo nujno upoštevati značilnosti njihove nacionalne kulture in njihovih kulturnih potreb. Že obstoječa povezava z nekaterimi zavodi za zaposlovanje v BiH lahko vzpodbudi tudi širšo povezavo z drugimi dejavniki družbenopolitičnega življenja tistih občin, iz katerih se v Ljubljani zaposluje največje število delavcev. Primer Velike Kladuše v BiH je v tem pogledu dokaj vzpodbuden; prišlo je do obiska predstavnikov političnega življenja tega mesta v Ljubljani, folklorna skupina pa je svoje občane, ki živijo v Ljubljani, počastila s kulturno prireditvijo, ki je bila v velikem številu in z navdušenjem obiskana.

Starostna struktura

Starostna struktura delavcev iz drugih republik kaže na velik odstotek zelo mladih delavcev: 40% jih je mlajših od 25 let, med 25–35 let jih je 30%, skupina od 35–45 let je zastopana z 21% itd. Podatki se nanašajo na leto 1974 in ne kažejo bistvenih odstopanj v preteklem letu, dasiravno s povsem točnimi razmerji na tem področju ne razpolagamo. Za nas je nadvse pomembno dejstvo, da je med delavci visoko število zelo mladih ljudi, željnih aktivnosti, dinamike in udejstvovanja na raznih področjih. Teh notranjih sil nimajo možnosti v zadostni meri usmerjati v druge aktivnosti razen v delo in v zaposlitev, zato prihaja v njih samih do neskladnosti, ki se včasih izražajo tudi v asocijalnih oblikah obnašanja. Nujno bo usmeriti mladostno zagnanost in energijo teh ljudi v zdrave tokove življenja in delovanja.

Glede na spol so delavci iz drugih republik v pretežni večini moški. Po podatkih iz leta

1974 je med vsemi delavci iz drugih republik v Ljubljani kar 89% moških. Vendar se ta odstotek dokaj hitro manjša na račun žensk, ki si prihajajo, bodisi kot samske delavke iskat zaposlitev v Ljubljano ali pa se presele k možu, zaposlenemu v Ljubljani in se tudi same tudi tu zaposle. Skoraj brez izjeme se mlade žene tu zaposlujejo, tudi če doma niso bile zaposlene in je to njihova prva redna zaposlitev in v primerih, ko imajo enega ali celo več otrok. Iz poročila Samoupravne skupnosti za zaposlovanje za leto 1977 izhaja, da se je zaposlilo 22% žensk in 78% moških. V okviru že omejenih 44% delavcev, ki so si iskali zaposlitev sami preko SIS za zaposlovanje pa je delež žensk mnogo višji (63% žensk in 37% moških).

Stanovanjska problematika

Gotovo je eden najtežjih problemov, ki prizadeva številne delavce iz drugih republik, stanovanjsko vprašanje, saj v

krizi, ki jo predstavlja to vprašanje za prebivalstvo Ljubljane v celoti, delavci iz drugih republik ne morejo biti izjema. Podatki za leto 1974 govore o stanovanjskih pogojih delavcev iz drugih republik sledeče: 34% jih je bivalo v samskih domovih, 27,5% jih je imelo družbeno ali lastno stanovanje, kar 20% pa je živelo v barakah. Z ljudmi iz te kategorije, do neke mere tudi za podnajemnike, ki jih je bilo 18,5% in za delavce brez stanovanja, ki jih je bilo 1%, lahko rečemo, da žive v kritičnih bivalnih pogojih. Brez vsakega dvoma je, da pomeni bivanje v zasilnih bivališčih v barakarskih naseljih na obrobju Ljubljane ne le neprimerno, nehigiensko, zdravju škodljivo in ogrožujoče življenje, temveč tudi razvrednotenje človeka, njegovo degradacijo. Tega se je naša družba vselej zavedala, zato so bili njeni naporii usmerjeni v odstranjevanje pojavov barakarstva. Dolgoletna prizadevanja družbenopolitičnih in gospodarskih organizacij in skupnosti se v pogledu reševa-

nja teh težav postopno ureničujejo. Aprila 1977 je bil sprejet Družbeni dogovor o postopnem odstranjevanju barakarskih naselij in stanovanj 6 in 7 kategorije v Ljubljani, do konca leta 1978. V ta namen so bili pri izvršnih svetih občin oblikovani posebni štabi za odpravo barak. Občinski sindikalni sveti so aktivno vključeni v te štabe. Vsaka občina ima do podrobnosti izdelane sanacijske programe, ki bodo v začetnem roku dosegli odstranitev barakarskih naselij in namestitve vseh prebivalcev barak v ustrezna bivališča: odstranjeno je že bilo barakarsko naselje v Dečkovi ul., občina Bežigrad; ljudem iz barakarskega naselja ob Tovarniški c., v občini Moste-Polje je bilo zagotovljeno bivanje v prikolicah, ko je naselje zgorelo, jeseni 1977 pa je bilo zanje zgrajenih 92 stanovanj v Zgornjem Kašlju; za stanovanjce barakarskega naselja v Tomačevem bo na Črnuški gmajni do spomladi 1978 vseljivih 72 stanovanj.

-bč-